

Vendula V. Hingarová

Proslov přednesený dne 2. 9. 2021 v rezidenci norského velvyslance u příležitosti Setkání potomků Noráků a vernisáže výstavy Poslání na Sever.

Vážený pane velvyslanče, milá paní hostitelko, kjære Erna,

Moji milí potomci Noráků, vážení kolegové z Karlovy Univerzity,

vážení hosté, dámy a pánové,

V šestnácti letech jsem se rozhodla, že se naučím nějaký exotický jazyk. Volba byla mezi turečtinou nebo norštinou, které se tehdy vyučovaly na státní jazykové škole v Praze. Vybrala jsem si norštinu, a i to díky jedné naší rodinné známé v Praze, paní Ellen Malé. Ta pocházela z Narviku a žila v Praze ve Vršovicích. To že její manžel, Jaroslav Malý byl nasazený v Norsku a co tam vlastně dělal jsem plně pochopila teprve nedávno.

Pracuji v oddělení skandinavistiky na Karlově Univerzitě a před dvěma lety jsem hledala téma, které by propojilo české a norské dějiny. Narazila jsem na studie norských historiků o nucené práci zahraničních pracovníků, kde bylo zmíněno nasazení a počty českých dělníků. Napadlo mě, že by bylo přínosné se tématu věnovat a začlenit ho do kontextu česko-norských vztahů v rámci výuky našich studentů.

Na dnešní výstavě vidíte **dva roky práce**. Dva roky dobrodružné práce, na které se kromě realizačního týmu podílela i řada z Vás.

Naši **studenti norštiny**, které zde také zdravím, se jako první pustili do pátrání po rodinách Noráků. Studentka Gábina napsala o Norácích první bakalářskou práci a ve výzkumu pokračuje i v Norsku. Simona sestavila interaktivní on-line učebnici o norských dějinách 2. sv. války.

Před rokem a půl jsme spustili **webové stránky noráci.cz** s on-line databází nasazených. To v době lockdownu přilákalo řadu z Vás, potomků nasazených, kteří jste nám napsali a poskytli své materiály a pozvali následně k sobě domů. Vybavuji si mnoho dojemných chvil, kdy jsem například u dcery pana Lébla, Jarmily Kodýmové, četla a překládala norský psané dopisy a odhalovaly se i emotivní stránky ze života v Norsku.

V mysli mám zafixované věty z Vašich dopisů, emailů, od mnohých z Vás, zde přítomných, kde jste nás seznamovali s osudy Vašich tatínků, dědečků či

pradědečků a my si mohli rekonstruovat další střípky v mozaice příběhů Čechů v Norsku.

Práce s Noráky, jak jsme i Vám potomkům s kolegou říkali, byla velmi vřelá, přátelská a dojemná. A přinesla naprosto nečekané objevy – v podobě desítek osobních příběhů, řady deníků, vzpomínek a doslova hromady dobových fotografií.

Materiály a vzpomínky od Vás jsou zásadním **stavebním prvkem v naší práci**. Díky nim jsme mohli vytvořit plastický příběh Českých pracovníků v Norsku a dát číslům, které jsme měli – od samého počátku od norských kolegů – příběhy a lidský rozměr.

Materiály, s jejichž analýzou jsme v začátcích, přinesou do budoucna další a hlubší výstupy.

I několik severonorských muzeí, kterým jsme zaslali dobové snímky, oceňují jedinečnost materiálů. Naším cílem je, aby se i válečné snímky od Noráků staly součástí sbírek **norských paměťových institucí**. Pohled na válečný konflikt ze strany zahraničních pracovníků jim tam většinou totiž chybí.

Ráda bych tímto **poděkovala** především Vám potomkům Norákům, že jste nám otevřely rodinné poklady – norské válečné pozůstalosti, které mnozí doma stále uchovávají. Je to jedinečná spolupráce, které si moc vážíme.

Jsme rádi, že mnoho z Vás přijalo pozvání sem do rezidence, abychom Vám mohli zde poděkovat a zároveň **představit první celistvější výsledky** našeho noráckého projektu. Mnozí přijeli z Prahy a okolí, řada však dorazila z daleka, od Plzeňska, z východních Čech a z Moravy. Poctili nás i návštěvou potomci Noráků ze Slovenska a nejdelší cestu měla česko-norská rodina z norského Fredrikstadu.

Poděkování patří i našim **Norákům tam nahoře**, díky jejich pohnutému osudu v Norsku jsme se zde sešli, a kteří **Vám předali své paměti, a Vy je předali nám** a nyní je společně můžeme předávat dále.

Válečný příběh Vašich otců a dědečků v Norsku je příběhem nejen vaší rodiny ale stal se i součástí širšího příběhů Čechů v Norsku, který je, doufáme si tvrdit, **součástí české i norské historie**.

.

Děkuji za pozornost.